

המביא גם פרק ראשון גיטין

עין משפט נר מצוה

י"א א ב מ"י פ"ז מהלכות גירושין הלכה יב סגנון עשין נ טושי"ע אה"ע סימן קמט ע"פ טו:
י"ב ג (ד) מ"י שם הל"י:
ב ה מ"י שם הלכה ט וסגנון עש טושי"ע שם ספ"א א ע"ש:

מוסף תוספות

א. והיינו טעמא משום דנראה שקר אם יאמר בפני נכתב והוא לא ראה. מוס' הל"ש. ואם יאמר שמעתי קול קולמוס אינו מועיל דבעינן שיאמר בלשון שותקנו חכמים. לא"ש ע"ש פירוש אחר. ב. וסופר בעלייה. מוס' הל"ש. ג. ולא שמע קול קולמוס בבת אחת. מוס' הל"ש. ד. ונלפשי"ה שפי' תיקון הקולמוס ניהא דלא שיק' ב"י למימר כל היום כולו כי במהרה נעשה. מוס' הל"ש. ה. ועי' מוס' הל"ש ומי הר"ן שמישבים פריש"י. ו. ג. ארצות. מוס' הל"ש. ז. ביניהן. ר"ן. ומקור הענין ממני' כ"ב למ. ח. ואין האשה יודעת בהליכתו. מוס' הל"ש. ט. אינה יודעת מתי ילכו. מוס' הל"ש. י. וכל הנהו אמוראי צ"ל שהיו דרים במחוזא כדאמרי' בעירובין דב רב אבהו מערב לכולא מחוזא וכן רבא א"ל לבני מחוזא אוקרו נשיכו וכן רב ששת צ"ל שהיה דר במחוזא וכו' ודמתליה היה דר במחוזא והלך לדור במקום אחר וכו'. מוס' הל"ש. י"א. שאין להם קרקעות ונחלות במקום. הגמ' מיימנות (גיטין פ"ז סוף א' ב' ג').

פסקי ר"ד

לקמיה דר' אלעזר א"ל אפילו לא כתב ביה אלא שיטה אחת לשמה שוב אפילו לא שמע אלא קול קולמוס וקל מגילתא פל הברת הקולמוס והקלף שמשמיעי' קול בשעת הכתיבה והלכתא כותיה דרב אשי דהניא חתימת גט ממדינת הים אפי' הוא בבית וסופר בעלייה הוא בעלייה וסופר בבית ואפי' נכנס ויוצא כל היום כשר בשלמא הוא בעלייה וסופר בבית הא קא חזי ליה אלא הוא בבית וסופר בעלייה הא לא קא חזי ליה מאי לאו דשמע קל קולמוסא וקל מגילתא. אפי' נכנס ויוצא כשר מאן סופר פשיטא דכשר לא צריכא דנפק לשוקא ואתא מהו דתימא איניש אחרינא אשכחיה בשוקא וא"ל כתוב לי גיטא קמ"ל. ר' חנן מישתעי רב כהנא אייתי גיטא ולא ידענא אי מסורא לנהרדעא אי מנהרדעא לסורא אתא לקמיה דרב א"ל צריכנא למימר בפני נכתב ובפני נחתם אי לא צריכנא א"ל לא צריכתי פ"י דבבב ר"י היא כ"א לגיטין שיש שם ישיבות ושכחתי שירתא ועדים מצויין לקיימו:

אפילו שמע קול קולמוסא וקל מגילתא. תיקון הקולמוס והקלף שמע כשתיקוהו לשמה כשחתימן אותו ומחליקין אותו. ולי נראה קול קולמוסא קול הקולמוס כשהוא כותב וקול היריעה שהוא נשמע כמי שאומר קן קן. ואית דגרסי קל קולמוסא: **דנפק לשוקא.** סופר יאל לשוק למקום שיש שם בני אדם הרבה: **מהו דתימא איניש אחרינא אשכחיה.** ששמו כשמו של זה: **וא"ל.** לכתוב לו גט: **הא רבה אית ליה דרבא.** והיא נמי דגמירי הא כיון דממדינה למדינה הוא בעינן לקיימו: **משיבא.** ישיבות קבועות אחת בצורה ואחת בנהרדעא והולכין תלמידים מוזה וישאמר עיירות להן ללמוד תורה: **בגייסייהו טריזין.** ואין מכירין החתימות: **איסמרי נמי.** דטעמא משום דשכיחי מתבתא הוא: **מאי אסא רב לנבב.** קבע ישיבה בצורה ודשמואל הוואי בנהרדעא. אכל מעיקרא לא ואע"ג דגמירי דמשגלה יכניה לנבב (מל"ס ז' כד) והחרס והמסגר עמו לא פסקה תורה מהס: **מרקס.** למרחו של עולם בסופו היו מדינת הים במזרח של א"י: **ורקס.** עמלמה: **כמזרח.** כמזרח העולם שהוא מדינת הים: **מעוב ללפונו.** של עולם ונבב הם קיימא בין עכו ללפון: **לבר מכבב.** דאיכא טעמא להמירה: **כמחוקא ליוחסין.** צ"פ עשרה יוחסין (קדושין ד' ע"ב). דק"ל כל הארצות עיסקא לא"י וא"י עיסקא לנבב ופליגו הם עד היכן הוא: **ארבא סניינא.** ערבה שניה הסוכה לגשר: **ואני גמירי.** דזי ארדשיר: **ואה רבא אית ליה דרבא.** וכיון דממדינה למדינה הוא בעינן לקיימו: **ואני דזי ארדשיר: אזלי לשוקא.** לאקטיספון ומוסרין להן שם עדיות וחתימתן (א) שם בשטרות והשטרות צד בני אקטיספון עד זמן שניגבים לפיכך בני אקטיספון מכירין חתימת בני ארדשיר הלכן גט שנחתם בארדשיר ושנתלה באקטיספון עדים מזויין לקיימו ואף בני ארדשיר כשהולכין שם לשוק קיימיהו. אכל בני ארדשיר אינן מכירין חתימת בני אקטיספון ואע"פ שהולכין שם תמיד לסחורה דכל יום השוק בשוקייהו טריזין ואינן נותנין לב להסתכל ולהכיר חתימת בני העיר: **מעראא לערסא.** משורת הצמים שגזר רה"ר לשורה שנגדרי: **משכונה לשכונה.** סמס שכונה שלשה בתים במסכת ע"ז (דף ס"א): **דניידי.** אינן משתהין בצמיהן שטרודין בסחורה ואין מכירין חתימות שצנייהם: **לא צריכא.** דנבב כל כך ישראל:

תורה אור השלם

1. ויאמר ה' אלי מעבדך תפתח ה' ירעה על פני ישיבי הארץ:
ירמיהו א יד

גליון הש"ס

גמ' לבר בבבב. ע"י ימנות דף טו ע"ב מ"ד"ה קפס"ק:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אולי לשוקא וכו' וחתימתן ששם בשטרות:

מוסף רש"י

בבב רב אמר כא"י לגיטין. לפי שהם בני תורה ובקלף לשמה וכו' ישיבה מזויין לילך וללמוד משם תורה מכל מקומות (סוכה ז'ד). כמחלוקת ליוחסין. בארבעה ורספה של נבב. כך מחלוקת לגיטין. דקיימא לן העובא גט משאר ארצות לרין גט שאמר בפני נכתב ובפני נחתם. לפי שאין בקלף חתימה. והמביא גט מזרין ישראל לנבב אית מזרין לומר, ונבב היי הוא כל כך ישראל לגיטין. ש"פ ס"ה היי המניס ובקלף לשמה (קדושין ע"ב). עד ארבא. אגס של קיסר וערבה שקורין אשירא. תניינא דגישרא. עי' אגמס היו למטה מהגשר זה למטה מזה (שם).

אפילו קן קולמוסא. לא דמי לסומא דפסול להציא גט צפרק שני (לקמן דף כ"ב). **הזאתא הוא בבית ב' ב'.** לא בעי למימר דאפי' נכנס ויוצא צבית קאמר^א ליוצא ונכנס משמע למקום שהסופר כותב: **בבב רב אמר בא"י.** ממדינה למדינה צבבל פליגי דבאותה מדינה מודה שמואל דאין לרין דאף ע"ג דאמר בגירסייהו טרידי היינו לומר דלא חשיבי יומר משאר חוזה לרין ומנבב לא"י נמי לא איירי דהיינו פלוגמא דר' אביתר ורב יוסף בסמוך: **בבב אהא רב אבבב.** פ"ה והרבה ישיבות וקשה דא"כ מאי פריך ממתי' דמעכו לנפון שנישית קודם שזא רב לנבב ומפרש ר"מ מני אחת רב לנבב והורה לנו שמימות יכניה שגלו עמו לנבב החרס והמסגר דינה להיות כא"י לגיטין וכן מפרש צריש צבל מערצין (עירובין דף כ"ה) ובסוף מרובה (צ"ק דף פ.) ולא גרס אמר רב הונא אמר רב שרצ עמלמו לא היה אומר מני אחת רב לנבב ויש מפרשים מני אחת רב לא רב ממש אלא כלומר רבנים ובעלי תורה:

ומבי ארדשיר אקטיספון א מצריד. וא"ת מארדשיר לאקטיספון נמי לגזוז מולך אטו מציא כדאמרין לעיל וי"ל דלמסקנא דרבה אית ליה דרבא לכ"ע לא גזרינן מולך אטו מציא ונראה דארדשיר צבבל דאי צשאר חו"ל היי צעי למימר נימא קסבר לפי שאין צקיאין לשמה והני גמירי מה מועיל דגמירי הא חשישין שמה יחזור דבר לקלולו ואקטיספון על כרחי' לאו מנבב דאי מנבב אקטיספון נמי גמירי ומאי קאמר הני לא גמירי ועוד דכלא אזלי לשוקא נמי אמרינן לעיל לרב דקיי"ל כוותיה צאיסורא דשכימי מתיבתא אלא ודאי ארדשיר צבבל ואקטיספון לאו מנבב והו ממדינה למדינה ואין עדים מזויין לקיימו אי לא דאזלי לשוקא והשמת פריך שפיר והא רבה אית ליה דרבא ואמאי לא מנריך מארדשיר לאקטיספון כיון דאין עדים מזויין לקיימו ואע"פ שהיו סמוכות זו לזו ולא היה אלא דגלת מפסיק צנייהם כדאמרין צפ' כינא מערצין (עירובין דף טו): **מ"מ חשיבי כשתי מדינות כמו עבר הירדן שחלוק מא"י לענין חוקה לפי שירדן מפסיק א' (ואין זה אקטיספון דאמרין צפ"ק דיומא דף י.)** רסן זה אקטיספון דההוא "מא"י הוה דכתיב רישיה דקרא מן הארץ היא יאל אשור ויבן את יניוה כו' (בדל"ש א') (ובפ"י רש"י כתב התם רסן זה אקטיספון): **הני ידעי בחתימות ידייהו דהני.** וא"ת לעיל דאמר בגירסייהו טרידי אמאי לא אמרינן דבני המקום מכירין חתימתן כדאמר הכא דבני אקטיספון מכירין חתימות בני

ארדשיר אע"ג דבני ארדשיר טרידי צשוקא וי"ל דהנהו דבגירסייהו טרידי טרידי טפי ואין להם פנאי לחתום כלל: **והא רבא הוא דאמר אפי' שאין עדים מצויין לקיימו.** קשה דמשמע דאי הוה סבר רבא לפי שאין צקיאין לשמה הוה ניחא ליה ואמאי והא מחוזא מנבב היא צקיאין לשמה וי"ל דשמה לגיטין וליוחסין לא חשיבי מנבב דשכיחי צה גרים כדמשמע פ' בתרא דקידושין (דף ע"ג). גזי רבי יוצא דדריש במחוזא גר מותר י"ט צממורת משמע דאין זה עיקר יחס של צבל וזה"ה דהוה מני למיפקר לרבה צב אצוה ורב ששת דע"כ סבירא להו נמי כרבא דאמר לפי שאין עדים מזויין לקיימו דאי משום דאין צקיאין לשמה והני לא גמירי אפי' צאותה שכונה נמי יצריכו אלא דניחא ליה למיפקר מרבא דאית ליה בהדיא הכי ומשני שאני בני מחוזא דניידי לכך מנריך רבה צב אצוה מערסא לערסא שהולכין להם מכירי החתימות קודם שתודע הליכתן לבני ערסא אחרת^א ומתוך כך אין נוהרין לקיים שטרס קודם הליכתן אכל משכונה לשכונה לא הוה מנריך דקסבר דכבולה ערסא וידעין כל אחד בהליכת חצירו ומצקת האשה קיום קודם הליכתן ורב ששת חושש אפילו צאותה ערסא^ב ורבא אפילו צאותה שכונה: **שאני בני מחוזא דניידי.** מכלן פוסק רבינו תם דהשמת צומן הוה לרין לומר בכל מקום צפני נכתב אע"ג דקיימא לן כרבא דאמר לפי שאין עדים מזויין לקיימו ולא משום לשמה מכל מקום לרין דהשמת בכל מקומות ניידי כבני מחוזא^א: ואי

^א בני מחוזא דניידי רב חנין מישתעי רב כהנא אייתי גיטא ולא ידענא אי מסורא לנהרדעא אי מנהרדעא לסורא אתא לקמיה דרב א"ל צריכנא למימר בפני נכתב ובפני נחתם או לא צריכנא אמר ליה לא צריכת ואי ארדשיר אע"ג דבני ארדשיר טרידי צשוקא וי"ל דהנהו דבגירסייהו טרידי טרידי טפי ואין להם פנאי לחתום כלל: **והא רבא הוא דאמר אפי' שאין עדים מצויין לקיימו.** קשה דמשמע דאי הוה סבר רבא לפי שאין צקיאין לשמה הוה ניחא ליה ואמאי והא מחוזא מנבב היא צקיאין לשמה וי"ל דשמה לגיטין וליוחסין לא חשיבי מנבב דשכיחי צה גרים כדמשמע פ' בתרא דקידושין (דף ע"ג). גזי רבי יוצא דדריש במחוזא גר מותר י"ט צממורת משמע דאין זה עיקר יחס של צבל וזה"ה דהוה מני למיפקר לרבה צב אצוה ורב ששת דע"כ סבירא להו נמי כרבא דאמר לפי שאין עדים מזויין לקיימו דאי משום דאין צקיאין לשמה והני לא גמירי אפי' צאותה שכונה נמי יצריכו אלא דניחא ליה למיפקר מרבא דאית ליה בהדיא הכי ומשני שאני בני מחוזא דניידי לכך מנריך רבה צב אצוה מערסא לערסא שהולכין להם מכירי החתימות קודם שתודע הליכתן לבני ערסא אחרת^א ומתוך כך אין נוהרין לקיים שטרס קודם הליכתן אכל משכונה לשכונה לא הוה מנריך דקסבר דכבולה ערסא וידעין כל אחד בהליכת חצירו ומצקת האשה קיום קודם הליכתן ורב ששת חושש אפילו צאותה ערסא^ב ורבא אפילו צאותה שכונה: **שאני בני מחוזא דניידי.** מכלן פוסק רבינו תם דהשמת צומן הוה לרין לומר בכל מקום צפני נכתב אע"ג דקיימא לן כרבא דאמר לפי שאין עדים מזויין לקיימו ולא משום לשמה מכל מקום לרין דהשמת בכל מקומות ניידי כבני מחוזא^א: ואי

המביא גם פרק ראשון גיטין

וא" עבדת אהנית. משמע דפני נכתב מועיל צ"י והא דלמר כפ"כ (לקמן דף כג:) בלחך ללאו אדיוורה (ה) סמכין מהימנלא היינו משום דלחייבי בלא (י) אמר בפני נכתב כהמביא גט בלחך ישראל אכל אי יא אמר סמכין אדיוורה כדלמרינן הכא:

ויתנו (את) הי"ד בוזנה. לפי שהן משתהין בלחך ישראל היו צנייהם וצנומיהם משמעדים בשביל מונות והיינו צנונה בשביל מונות (י) ועוד מפ"ג כדלמר צירושלמי עובדא הוה צמד שמכר צמו ללמוד תורה^ג והלך ולמד: **א"ר יצחק שתיים בותבין.** צה"ג פוסק כר' יצחק ואע"ג דפליג אמתימא דידוע היה שאינה עיקר ואומר ר"מ וכן פי' ריב"ז

דאי אסי צעל כו'. אכל אי לא אמרת ואתי צעל ומערער מיפסלי: כדסיניא. לחף מי שאינו לריך לומר אם אמר מהני: **כפר סיסאי.** שם מקום: **שלא תיוקק.** האשה לעדים אם יקרא עליו ערער: **והא איהו נמי כו'.** ולאו משום דלריך ומאי קשיא ליה לר' אלעאי:

לא סיימוה קמיה. דר' אלעאי לקימא דמילתיה דר' ישמעאל: **משס לכאן.** מצדל לא"י: **דסמכא הוה.** רחוי לטמון עליו: **ויטנו (את) הי"ד כו'.** שהיו משתהין צ"י ומניחין נשותיהן עגונות וצטלים מפריה ורביה שנקל צעיניהם ילדים וילדות: **שסיס.** שתי תצות כותבין מן המקרא בלא שרטוט: **צעמא מילסא דטילא בסברא.** אי לא היה סבר לה מדעתו: לחיי. כלומר שפיר מליט למימר ללאו גברא רבה הוה: **וגמרא לא שמיע ליה.** הא גמרא דר' יצחק: **דאסכיס מריה על ידיה.** לגלות לו סוד לכיין דכריס הסמומים על אמתתם: **וטונה עליו פילגשו.** צפילגש בגבעה כתיב. וטונה סתמה עליו: **וצבו מלא לה.** בקערה: **נימא מלא לה.** לקמיה מפרש: **ואשכחיה גרסי:** נימא מלא והקפיד כדמפרש טעמא ואזיל: **נימא צאוס מקוס.** ודרכן היה להשיר את השער ולא ליסכן צועלה ליעשות כרות שפכה ומשום דסכנתא הוא הקפיד עליה וצרכה מפני אמתו: **גילוי עריות.** כשמגיע זמן טבילתה צעת לינה והיא יראה לומר לא טבילתי ומשמשתו נדה: **שפיכות דמים.** כי הכא או פעמים שצורחת מפניו ונופלת צחמת הפתמים או צגש"ר: **וחילול שבת.** פעמים שמדלקת נר או מצטלת משחסיכה מפני אימתו והוא אינו יודע: **עשרס.** פירות שאכל לנמח: **ערבס.** עירובי חלירות: צהמתן

גברא רבה הוא בשלמא מילתא דתליא בסברא לחיי הא גמרא היא וגמרא לא שמיע ליה ועוד הא ר' אביתר הוא דאסכים מריה על ידיה דכתיב וזוונה עליו פילגשו רבי אביתר אמר זבוב מצא לה ר' יונתן אמר נימא מצא לה ואשכחיה ר' אביתר לאליהו א"ל מאי קא עביד הקב"ה א"ל עסיק בפילגש בגבעה ומאי קאמר אמר ליה אביתר בני כך הוא אומר יונתן בני כך הוא אומר א"ל ח"ו ומוי איכא ספיקא קמי שמיא א"ל אלו ואלו דבריה אלהים חיים הן זבוב מצא ולא הקפיד נימא מצא והקפיד אמר רב יהודה זבוב בקערה ונימא באותו מקום זבוב מאיסותא ונימא סכנתא איכא דאמרי אידי ואידי בקערה זבוב אונסא ונימא פשיעותא אמר רב חסדא לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מיישראל אמר רב יהודה אמר רב כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו סוף הוא בא לידי שלש עבירות גילוי עריות ושפיכות דמים וחילול שבת (י) אמר רבה בר בר חנה הא דאמרי רבנן שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם ערבתם הדליקו את הגר צריך למימרינהו

ואי עבדת אהנית מאי אי עבדת אהנית אדאי אתי בעל מערער לא משגחינן ביה כדתניא (ה) מעשה באדם אחד שהביא גם לפני רבי ישמעאל אמר לו צריך אני לומר בפני נכתב ובפני נחתם או איני צריך אמר לו בני מהיכין אתה אמר לו רבי מכפר סיסאי אני אמר לו צריך אתה לומר בפני נכתב ובפני נחתם שלא תיוקק לעדים לאחר שיצא כנסם לפניו רבי אלעאי אמר לו רבי והלא כבר סיסאי מובלעת בתחום ארץ ישראל וקרובה לציפורי יותר מעכו (ו) ותנן רבי מאיר אומר עכו כארץ ישראל לגיטין ואפי' רבנן לא פליגי עליה דר"מ אלא בעכו דמרחקא אבל כבר סיסאי דמקרבא לא אמר לו שתוק בני שתוק הואיל ויצא הדבר בהיתר יצא הא איהו נמי שלא תיוקק לעדים קאמר ליה לא סיימוה קמיה שלח ליה ר' אביתר לרב חסדא גיטין הבאים משם לכאן אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם לימא קסבר לפי שאין בקיאיין לשמה והני גמירי ותסברא והא רבה אית ליה דרבא אלא דכ"ע בעיני לקיימו וכיין דאיכא ר' רבים דסלקי ונחתי מישכח שכיחי אמר רב יוסף מאן לימא לן דר' אביתר בר סמכא הוא (ז) ועוד הא איהו דשלח ליה לרב יהודה בני אדם העולין משם לכאן הן קיימו בעצמן וייתנו (את) הילד בוזנה והילדה מכרו ביין וישתו וכתב ליה בלא שירטוט וא"ר יצחק בשתיים כותבין שלש אין כותבין במתניתא תנא שלש כותבין ארבע אין כותבין א"ל אביי אטו כל דלא ידע הא דר' יצחק לאו

גברא רבה הוא בשלמא מילתא דתליא בסברא לחיי הא גמרא היא וגמרא לא שמיע ליה ועוד הא ר' אביתר הוא דאסכים מריה על ידיה דכתיב וזוונה עליו פילגשו רבי אביתר אמר זבוב מצא לה ר' יונתן אמר נימא מצא לה ואשכחיה ר' אביתר לאליהו א"ל מאי קא עביד הקב"ה א"ל עסיק בפילגש בגבעה ומאי קאמר אמר ליה אביתר בני כך הוא אומר יונתן בני כך הוא אומר א"ל ח"ו ומוי איכא ספיקא קמי שמיא א"ל אלו ואלו דבריה אלהים חיים הן זבוב מצא ולא הקפיד נימא מצא והקפיד אמר רב יהודה זבוב בקערה ונימא באותו מקום זבוב מאיסותא ונימא סכנתא איכא דאמרי אידי ואידי בקערה זבוב אונסא ונימא פשיעותא אמר רב חסדא לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מיישראל אמר רב יהודה אמר רב כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו סוף הוא בא לידי שלש עבירות גילוי עריות ושפיכות דמים וחילול שבת (י) אמר רבה בר בר חנה הא דאמרי רבנן שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם ערבתם הדליקו את הגר צריך למימרינהו

ואי עבדת אהנית. משמע דפני נכתב מועיל צ"י והא דלמר כפ"כ (לקמן דף כג:) בלחך ללאו אדיוורה (ה) סמכין מהימנלא היינו משום דלחייבי בלא (י) אמר בפני נכתב כהמביא גט בלחך ישראל אכל אי יא אמר סמכין אדיוורה כדלמרינן הכא: **ויתנו (את) הי"ד בוזנה.** לפי שהן משתהין בלחך ישראל היו צנייהם וצנומיהם משמעדים בשביל מונות והיינו צנונה בשביל מונות (י) ועוד מפ"ג כדלמר צירושלמי עובדא הוה צמד שמכר צמו ללמוד תורה^ג והלך ולמד: **א"ר יצחק שתיים בותבין.** צה"ג פוסק כר' יצחק ואע"ג דפליג אמתימא דידוע היה שאינה עיקר ואומר ר"מ וכן פי' ריב"ז

(א) [מוספתא פ"א ה"ו], (ב) [מנאן עד כפר סיסאי דמקרבא לא לימא כמוספתא], (ג) [לעיל ב:], (ד) כתיב איתא, רבנן, (ה) כתיב הגירסא דהא שלח לו רבי אביתר לרב יהודה כ"ו, (ו) וצרכת ג"ג, (ז) [עירובין יג:], (ח) גרסת ה"ף כ"ב פ"ב דשבת אמר רב יהודה אמר שמואל, (ט) שבת ל"ג ע"ג, (י) [ג'למגשר], (יא) דכפ"ר אמרה, (יב) אי אמרה כמכין אדיוורה, ועי מהר"ם, (יג) ז"ל ועוד מפרש ר"מ או ר"י אי שצ"ק לנמון מלת דלמנה. [מהר"ם], (יד) [ז"ל פ"ג ה"ב שהוה פ"ק בני העיר שהפיק צמח צירושלמי הא"הקוראעמוד], (טו) [ז"ל כפ"ק דשבת הלכה ב"ו כ"א], (טז) [מנחות ב:], (יז) [ש"ס וצ"ט], (יח) [ד"ה הא וצ"ט], (יט) [ש"ס], (כ) [ש"ס], (כ"א) [ש"ס], (כ"ב) [ש"ס], (כ"ג) [ש"ס], (כ"ד) [ש"ס], (כ"ה) [ש"ס], (כ"ו) [ש"ס], (כ"ז) [ש"ס], (כ"ח) [ש"ס], (כ"ט) [ש"ס], (ל) [ש"ס].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אביר ר"י וכו' אל השמח אל גיל בעמיה. בעמיה אל גיל גילי וכן הוא צירושלמי: בא"ד אין לשרש. ע"י סוטה י"ז ע"ב מו"ה כמנה:

מוסף תוספות

א. אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלך [נאמנות להביא גיטה, ופרך והתניא כשם שאין נאמנות לומר מת בעלך] כך אין נאמנות להביא גיטה, ומשני כאן בא"י כאן בחו"ל. מוס' ה"א"ש. ב. דמוכרין בניהם ובתיהן לצורך מונותיהן. מוס' ה"א"ש. ג. ברמים. מוס' ה"א"ש. ד. כמה תביתו. מוס' ה"א"ש. ה. דאין זה קדוש, שלא נכתבין לפסוק. נמצי. אלא דברים בעלמא בלשון המקראות. טע"ז. ו. בכל ענין, שאפי' באגרות שלומים היו מהפכים הפסוק ולא היו כותבים אותו ככתבו. מוס' מנחות ב: ד"ה הא. ז. מוס' ה"א"ש: ישראל אל השמח בעמיה אל גיל. ח. כדי להדריך את כל האחרות על הסדר. ונמשכים בה. מלתי. ט. טעמא דאין מורדין. מוס' סוטה י"ז ד"ה תבנה. י. אבל תפילין דמוסין בעור לא בעו שרטוט דלא שייך בהו נוי. מוס' מנחות ב: ד"ה הא. [מצד שני]: ותפילין נמי אם אינו יכול לכיין וליישר כתיבתו א"כ משרטט על כל שיטה ושיטה צריך לשרטט משום זה אלי ואנוהו ולא שייך כאן פסוק מן הדבר ועושהו. מוס' ה"א"ש. יא. שעיךך האמונה תלוי בה. יב. מוס' ה"א"ש. יג. גי' מוס' ה"א"ש. יד. ועי' מ"א מהר"ם. טו. ושלשתן. מוס' ה"א"ש.

השתא

כא ב מיי פ"ז מהלכות גירושין הלכה ו סמג עשן ט טו"ע אה"ע סימן קנב סוף פ"א: כב ב מיי פ"ז מהל' ספר מורה הנ"ץ ופ"ד מהל' יום הלכה לה סמג עשן כ טו"ע י"ד ס' רפד סעי' ב: כג ג מיי פט"ו מהל' אשוח הע"ט: כד ד מיי פ"ה מהל' שבת ה"ג סמג עשן ו טו"ע א"ח ס' רפ סעי' ב: **תורה אור השלם** 1. ואל עמי חזו גודלך ויתנו הילד בוזנה והילדה מקרו ביין ויתשה: יואל ד ג 2. ותזנה עליו פילגשו ותחך מאתו אל בית אביה אל בית להם יהודה ותחך שתי ימים ארבעה יחשימו: שופטים י ט ב

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ותי עבדת ותי ללאו אדיוורה ידידה סמכין: **מוסף רש"י** ערב שבת עם חשיכה. שאם ימנע להזכירם מעיד יום יפשו ויאלמו מעיד ים ששעה (שבת ד"ד). עשרתם. פירות האילן לפנות שבת. שפך מלח ערפי של שבת קופעת למעט כדלמרינן במסכת ערוש' שפך מלח עונג חלקי. מכל שהוא היו עונג (שבת ט"ו). ערבתם. ערוש' תמוזין ומלכות, ותי מרי שתי לממרינו בשון שאלה, דמנח א"ל כ"ר עשן, אכל נגר לא שייך הלקטם, דדברי הגה"ה לעין הוא (ט"ו).

פסקי ר"ד

ואי עבדת (ה) מהימנן מאי אי עבדת מהימנן דאי אתי בעל ומערער ופסיל ליה לא משגחינן ביה שכבר חסדא לעולם אל יטיל אימה בתוך ביתו שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מיישראל. אמר רב יהודה אמר רב כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו סוף הוא בא לידי שלש עבירות גילוי עריות ושפיכות דמים וחילול שבת. פי' שישמשו נדה בימי הדינה ומאמרת שבלתי מפני אימתו או הברד מלפניו למקום המסוכן ותפול בא' מן הפחתים או מגשר או שמא תדליק לו הגר ותבשל לו בשבת:

פסקי ר"ד

ואי עבדת (ה) מהימנן מאי אי עבדת מהימנן דאי אתי בעל ומערער ופסיל ליה לא משגחינן ביה שכבר חסדא לעולם אל יטיל אימה בתוך ביתו שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מיישראל. אמר רב יהודה אמר רב כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו סוף הוא בא לידי שלש עבירות גילוי עריות ושפיכות דמים וחילול שבת. פי' שישמשו נדה בימי הדינה ומאמרת שבלתי מפני אימתו או הברד מלפניו למקום המסוכן ותפול בא' מן הפחתים או מגשר או שמא תדליק לו הגר ותבשל לו בשבת:

פסקי ר"ד

ואי עבדת (ה) מהימנן מאי אי עבדת מהימנן דאי אתי בעל ומערער ופסיל ליה לא משגחינן ביה שכבר חסדא לעולם אל יטיל אימה בתוך ביתו שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מיישראל. אמר רב יהודה אמר רב כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו סוף הוא בא לידי שלש עבירות גילוי עריות ושפיכות דמים וחילול שבת. פי' שישמשו נדה בימי הדינה ומאמרת שבלתי מפני אימתו או הברד מלפניו למקום המסוכן ותפול בא' מן הפחתים או מגשר או שמא תדליק לו הגר ותבשל לו בשבת:

פסקי ר"ד

(א) ז"ל אהתי מתי אי עבדת אהתי וכו' א"ל ז"ל אי עבדת מהימנתי כ"ה.